

Mikor sötét este lett, lefeküdt már a falu apraja, nagyja, senki sem vette észre, hogy néhány székely gyermek lassan fölkel ágyából s kiszökik az ajtón.

Egyszer csak felharsan valami éles kürtszó a falu szélén!

Éppen olyan, úgy szól, mint a magyar katonák riadója, roham jele!

No, támadt erre olyan lótás-futás a faluban, hogy néhány perc alatt még híre nyomát se találták a faluban se csendőrnök, se oláh katonának. Hová lettek? Keresték az utat, amely haza visz...

Igy szabadult meg a szegény bocskoros gyermek, akit a székely fiúk mentették meg a rabságból, amiért pártjukra állott...

Azután, napok múlva, amikor rájöttek a románok, hogy becsapták őket, nem is jönnek még a Horthy-katonák, hiába keresték, kutatták, hogy kinek van otthon magyar katona kürtje s hogy ki fújta azon az éjtszakán a magyar rohamjelet... Soha többé nem tudták meg ki volt, de a faluban minden székely és oláh csak úgy nevezte a játékban résztvevőket: hős fiúk...

MÁRCIUSI KIS VITÉZEK.

Márciusi friss szelek
Dalolnak keményen,
Lengessük a lobogót
Kikeleti szélben.

Mindent, amit tenni kell,
Egész szívvel végzünk,
Mindig minden dologból
Kivesszük a részünk.

Mi vagyunk a szép tavasz
Zászlóhordozói,
A jövő reménység
Dalos hírhozói.

Derék magyar gyerekekből
Lesz a derék ember,
Nosza testvér, rajta fel!
Friss tavaszi kedvvel.

Még csak gyermekek vagyunk,
De keményen állunk,
Tudjuk, hogy kicsinyen is
Nagy munkát csinálunk.

Leszünk vidám öröme
Apának, anyának,
Munkás kis vitézei
Az édes hazának!

Harangi László.

Március tizenöt.

Az a régi, kilencvenkét esztendővel ezelőtti március 15-e a magyar történelem legszebb lapjain ragyog. Lapozzuk fel most s olvassunk belőle.

Komor, esős, havas időre virradt március 15-e. A budai hegyek tetejére felhők ereszkedtek, a Duna fölött vastag köd lebegett...

Szerda volt. Máskor ilyenkor már érezni lehetett a tavasz első meleg leheletét. Most azonban hideg és barátságtalan volt még az idő. A tavasz is, a szabadság is aludtak még...

De mintha mégse... A szabadság már ébredezett. Forró volt az emberek lelke. Egyre hevesebben dobogott az emberek szíve, különösen pedig az ifjúságé.

A Pesten lévő Pilvax-kávéházat be sem csukták az előző éjjel. A pesti ifjúság és az írók késő éjszakáig együtt tanácskoztak, hogyan vívják ki másnap a felsőbb hatalmak ellenében a magyar nemzet szabadságát. Mert bizony, kedves gyermekeim, nem volt mindig szabad a magyar. Nem volt testvére egyik magyar a másiknak, mert amíg az egyiknek jogai voltak, a másiknak csak kötelessége volt, azt kellett tennie, amit neki parancsoltak. De a nemesek se voltak szabadok, nekik is parancsoltak, mégpedig az osztrákok, akik szomszédaink voltak, s a mi királyunk egyúttal az ő császáruk is volt. Más nemzetek már régen megszerezték szabadságukat, egyedül a magyar volt az, amely még mindig a mások akarata szerint cselekedett.

Ezen tanácskoztak ott, a pesti kávéházban a magyar ifjak vezérei s amikor elhatározták magukat, hogy tovább nem várnak a szabadság kivívásával, megbeszélték, hogyan fogják ezt a határozatukat a többség tudomására hozni.

Pitymallatkor már újra a kávéházban voltak valamenynyien. Egymásután érkeztek az ifjúság vezérei, Petőfi Sándor, Jókai Mór, Irinyi Dániel, Vajda János, Vasvári Pál, Nyári Albert és a többiek, ki tudná itt valamennyi nevét felszólalni. Elég az hozzá, hogy ott lesznek a nevezetes napon, a szabadság kivívásánál! Fiatal arcukat pirosra csípte a friss márciusi szél, szemük tűzben égett a lelkesedés hevétől, el voltak tökélve mindenre.

Az első, amit tettek, az volt, hogy a magyar nemzet régi kívánságait pontokba foglalták s leírva kifüggesztették a város két utcájában, hadd olvassák a járókelők is.

Pedig már ez is szigorúan tiltott dolog volt akkor, mert a törvények nem engedték meg az engedély nélküli hirdetést.

Közben egyre nagyobb tömeg gyűlt össze az ifjúság híres kávéháza előtt s kíváncsian várta a fejleményeket. Ezt látva, Jókai felállt egy asztalra s kijelentette, hogy ha nem akarunk elmaradni a többi nemzettől, azonnal cselekednünk kell. Minden nemzet szabad már és boldogul, csak a magyar tűri még, hogy tovább is mások intézzék sorsát.

Viharos éljenzés támadt erre, nemcsak a kávéházban, hanem az azon kívül állók között is. Egyszerre azonban mindenki elhallgatott. Látták, hogy Petőfi akar valamit mondani. Petőfi felállott egy asztalra, kezében egy összehajtogatott papírlapot tartott, aztán beszélni, szavalni kezdett.

Talpra magyar, hí a haza!
 Itt az idő, most, vagy soha!
 Rabok legyünk vagy szabadok, —
 Ez a kérdés, válasszatok!

Gondolhatjátok, hogy mit válaszolt rá a magyar nép! Ezt:

A magyarok Istenére esküszünk,
 Esküszünk,
 Hogy rabok tovább
 Nem leszünk!

Kedves gyermekeim! Látom, bennetek is megpezsdült a vér ennek a bátor, lelkes eskünek hallatára! Hát még ha ott álltatok volna abban a lelkes tömegben, amely magától a nagy költőtől hallotta! Soha ilyen lelkesítő hangon nem szóltak még a magyarhoz s e költemény elszavalása után, még ha jégből lett volna is, fel kellett volna engednie minden magyar szívnék! Fel is engedett!

Akik ott voltak, azok sírtak, a boldogság könnyeit hullatták, míg kinn az utcán, meghallva a bent történeteket, lelkes éljenzésben törtek ki. Leírhatatlan, elmondhatatlan jelenetek játszódtak le. Az emberek egymás nyakába borultak, idegenek csókolták meg egymást végtelen lelkesedésükben. Petőfit is vállukra kapta egy lelkes csoport s ölelve, símogatva ruhája szegélyét, körülhordozták a kávéházban.

A következő pillanatban már az egész csapat kinn volt az utcán. Valahonnan előkerült egy nemzetiszínű zászló is s egy ifjú, Bárdy Gáspár vette kezébe, hogy a menet előtt vigye. Utána Petőfi, Jókai, Vasvári, Irinyi és a többiek lépdeltek nagy boldogan, mindenre elszántan.

Szívükben nemes elszántság, keblükön a háromszínű kórkárda hirdette, hogy megszületett a magyar szabadság! Emelt Fővel s azzal az elhatározással indultak meg, hogy nem hátrálnak, bármilyen akadályokba ütköznenek is.

Mintha a jó Isten is megelégette volna már a magyar nép szenvedéseit, semmi baj nem érte a hazafias lelkesedéstől lángoló ifjúságot.

Közben városszerte híre ment a tüntetésnek s a polgárság Pest minden részéből a Belváros felé tódult, hogy a Talpra magyart és a nemzet kívánságait meghallgassa.

Ezalatt a kaszárnyákban megsörrentek a fegyverek. A kapukat sietve becsukták s minden katona fegyverénél várta a további parancsokat.

Az ágyúcsövek tátongó torka sem bírta azonban megrémíteni, céljától eltántorítani a lelkes magyar hazafiakat. Tíz óra tájban ezren és ezren vonultak Petőfi és a vezérek után. Valahányszor megálltak és a sápadt arcú, lángoló szemű elsza-

valta költeményét, az emberek levették kalapjukat s egyszerre ezren és ezren mondták vele az eskü szavait:

Esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

El tudjátok-e képzelni, kedves gyermekeim, azt a lelkesedést, örömet, boldogságot, amit akkor érzett a magyar nép? Talán csak ahhoz a lelkes örömhöz hasonlíthatjuk azt a régi boldog ujjongó lelkesedést, amit a mult év őszén felszabadult erdélyi magyarok éreztek, amikor huszonkét évi rabság után újra meglátták s üdvözölhették a bevónuló magyar honvédsereget. Ugy-e, hallottátok ti is a rádión át, milyen lelkes fogadtatásban részesítették bevonuló, nekik szabadságot vivő honvédeinket. Hogy telehintették az útjukat virággal, valamennyi honvédet felvirágozták, s talpon volt, ott volt a bevonulásnál a város apraja-nagyja, még a félholt is. Hogy is mulasztotta volna el, hogy szemtanúja lehessen annak a boldog, mámoros pillanatnak, amikor először látja a felszabadító honvédséget, amelyet annyi sok-sok éven át vártak ébren és álmaikban? Hiszen rájuk gondoltak, amikor szenvedést kellett eltűrniök magyarságukért, amikor bántalmazták őket, mert magyarnak mérték vallani magukat!

Igen, kedves gyermekeim, ugy-e, milyen leílnhatatlan örömet éreztek a most felszabadult magyar testvéreink, amikor végre ütött számukra a felszabadulás órája. Gondoljátok, mennyire örvendhetett minden magyar, mikor évszázados elnyomásból, rabságból ébredve, azt látták, hogy egyszerre lehullott kezükről a bilincs és újra szabadon szívhatják a jó Isten levegőjét! Megérezték ezt a félelmetes érzést a hatóságok is, amelyek akkor bizony nem magyarok voltak, s meghajoltak a nemzet szent akarata előtt. Az ifjúság pedig egész napon át boldogan tüntetett magyarsága, felszabadulása és a magyar haza szebb, boldogabb jövője mellett!

Igy született meg a magyar szabadság...

Azóta hány esztendő múlt el már, újra rabok lettünk, újra fel is támadunk!

Ebben kell hinnünk, rendületlenül, kitartóan, mert csak a bátrakat, az elszántakat segíti meg a magyarok Istene!

MÁRCIUS.

Örökkön élsz, te lelkünk tiszta-lángja;
és ragadsz minket büszkén, szilajon...
ezt dalolja az idők orgonája...
és ezt nyögi a zsarnok hatalom!
Duzzaszd erőssé fáradt izmainkat,
a mult méhéből törjél csak elő!...
Ringasd valóvá titkolt vágyainkat,
Te Március... te csodátérlelő!...